

Govor supervizora Rafi Gregorijana na svečanoj akademiji obilježavanja 10-te godišnjice Brčko Distrikta

Visoki predstavnice Incko, predsjedniče Komšiću, predsjednici Belkiću i Živkoviću, predsjedniče Kuzmanoviću, ministre Ahmetoviću, predsjedniče Skupštine Radojičiću, podpredsjedniče Kebo, vaše ekselencije, predstavnici diplomatskog kora, uvaženi gosti, dame i gospodo, prijatelji Brčkog: u ime predsjednika Skupštine Distrikta, Skupštine, gradonačelnika i vlade, dozvolite mi da vam poželim dobrodošlicu u Brčko Distrikt na desetu godišnjicu njegovog proglašenja i međunarodni dan žena.

Nakon više saslušanja i prelaznih odluka, Arbitražni tribunal, osnovan u skladu sa Aneksom 2 Dejtonskog sporazuma, izdao je svoju Konačnu odluku prije 11 godina ovog mjeseca. Na današnji dan, prije 10 godina, u ovoj sali, na ovoj pozornici, članovi predsjedništva BiH pridružili su se državnoj sekretarki SAD-a gđi Albright, komesaru Chrissu Pattenu, visokom predstavnika Petritschu i supervizoru Farrandu kako bi zvanično proglasili Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine.

Uspostavljen kao jedinstvena jedinica demokratske, multientičke, lokalne samouprave pod direktnim suverenitetom države, koja obuhvata teritoriju oba entiteta, ali u kojoj ni jedan nema pravo upravljanja, mnogi su rekli da to neće uspjeti. Nesreća koju je rat donio Brčkom je predstavljala preveliki izazov, kako su rekli.

Da bi se uspostavio Distrikt, trebalo je spojiti tri ratne opštine u dijelu zemlje koji je pretrpio najveća ratna

razaranja i bio prepun minskih polja. Područje na kom su se na kraju rata našle hiljade raseljenih lica i na koje su se još hiljade htjele da vrate, ali nisu mogli. Privreda je bila uništena. Podozrivost i netrpeljivost između nekadašnjih protivnika je bila velika. Jedino je kriminal bio multietnička institucija.

A ipak, uprkos svemu, Konačna odluka je skoro u potpunosti sprovedena i umjesto da kaska za ostatkom BiH, u proteklih 10 godina Brčko prednjači u odnosu na ostatak zemlje u reformama pravosuđa, policije, obrazovanja i sa jedinim pravim i djelotvornim programom privatizacije i privrednog oporavka koji je ostatak zemlje sustigao tek u protekle dvije ili tri godine.

Ne dozvolite da vas ovo zavarava: ovakve promjene su svuda teške, a pogotovo u mjestu kao što je Brčko. Međutim, to je bilo moguće jer su Brčaci željeli da to uspije. Pronašao se način da se prihvate raseljena lica koja su odlučila da ostanu kao i da se udovolji onima koji su željeli da se vrate. Oni koji se se sučeljavali na linijama fronta, napravili su pomak kako bi radili zajedno u vlasti i pomogli da se izgradi nova zajednica u kojoj je moguće zajedno živjeti i raditi, uživati u svom načinu života, a u isto vrijeme njegovati pravo drugih na isto to.

Uz pomoć međunarodne supervizije, institucije Distrikta su se razvile do te mjere da su sposobne da samostalno funkcionišu. Od usvajanja amandmana o Brčkom na Ustav BiH i stvaranja koncentracione vlade prije godinu dana, ja sam ili već prenio određena ovlaštenja na institucije Distrikta ili sam ih koristio samo kao krajnju mjeru ili kao vid pomoći institucijama.

Ono što je još potrebno uraditi, jeste osigurati da Distrikt bude u potpunosti integrisan i da ga u pravnom smislu država i entiteti uvažavaju. U tom smislu, došlo je do velikog napretka od kada je Arbitražni tribunal izdao Dopunu Konačne

odluke u junu 2007. godine.

Jedino u oblasti snabdijevanja električnom energijom do ovoga još nije došlo , pošto je više od pet godina Distrikt isključen iz zakonskog regulatornog okvira koji uključuje entitete i državu i povezuje ih sa energetske tržištem jugoistočne Evrope. Brčko čak nema ni licencu da na zakonit način kupuje struju od ovlaštenih snabdijevača u BiH. Kada energetske tržište u BiH bude liberalizovano nakon 2015. godine, ovakvo stanje će biti neodrživo.

Srećom, došlo se do rješenja za ovaj problem prošle godine u septembru. Kada to rješenje počne da se primjenjuje u svim dijelovima zemlje, uslovi za okončanje supervizije u Brčkom će biti ispunjeni, a Distrikt će se snabdijevati električnom energijom na zakonit, provodiv i pouzdan način sve dok postoji.

Dopustite mi da na desetu godišnjicu Brčko Distrikta iznesem neka lična opažanja i uputim pohvale bivšim supervizorima gospodi Farrandu, Matthews, Clarke i gospodi Johnson na naporima koje su uložili da stvore Brčko kakvim ga poznajemo, ali i da odam priznanje njihovom osoblju i desetinama hiljada vojnika, policajaca i civilnih stručnjaka koji su na različite načine doprinijeli razvoju Distrikta.

Drugo, nakon skoro 10 godina nesebične službe Brčko Distriktu, moj zamjenik gospodin Gerhard Sontheim, će napustiti Bosnu i Hercegovinu krajem ovog mjeseca. Obojica smo se nadali da će supervizija biti okončana u novembru prošle godine kako je bilo planirano, ali s obzirom na to da institucije Distrikta funkcionišu efikasno i po svemu sudeći trajno, on može otići ispunjen osjećajem da je uspješno obavio posao, za šta mu pripadaju velike zasluge.

Molim vas da aplauzom pozdravimo gospodina Gerharda Sontheima.
Hvala

Treće, iako niko od zvaničnika iz St. Louisa nije mogao biti

danas sa nama, oni su predložili da se sastanak svih 15 gradova sa kojima je St. Louis zbratimljen održi u Brčkom u skoroj budućnosti. Još nešto čemu se možemo radovati jeste zaista divna vijest da će Webster Univerzitet pokrenuti MBA program u Brčkom već krajem ove godine a već smo imali prilike da čujemo o planovima Univerziteta u Ljubljani da ovdje osnuje nekoliko fakulteta. Bez sumnje, gradonačelnik će više reći o viziji Brčkog kao univerzitetskog grada narednih dana i sedmica.

Na kraju, ranije sam pomenuo razaranja koja su posljedica rata u Brčkom. Haiti, najsiromašnija zemlja u zapadnoj hemisferi, je u januaru pretrpjela užasna razaranja. U razmaku od svega nekoliko minuta, duplo više života je izgubljeno u zemljotresu nego za 3.5 godine rata u Bosni. Milioni ljudi su ostali bez krova nad glavom. Na večerašnjem koncertu, Crveni krst će prikupljati priloge za pomoć žrtvama zemljotresa u Haitiju. Molim vas da mi se pridružite u ovoj akciji i date svoj prilog u skladu sa svojim mogućnostima, na isti način na koji su obični građani drugih zemalja pomagali vama kako bi vam bila pružena prilika da ponovo izgradite društvo. Hvala.